

PETER MAY

UŠLECHTILÁ STEZKA

HOST

PETER MAY

UŠLECHTILÁ STEZKA

Přeložila Radka Klimičková
BRNO 2023

THE NOBLE PATH © Peter May, 1992

Translation © Radka Klimičková, 2023

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2023
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-1600-1 (PDF)

ISBN 978-80-275-1601-8 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1602-5 (MobiPocket)

Pro Jancie

„Já nevěděl, zda mrtev jsem či dýši,
A sám si rozvaž, vtipu dosti maje,
čím byl jsem, nejsa v žádné z těch dvou říší.“

Dante Alighieri, Peklo

PŘEDMLUVA

Nápad na knihu *Ušlechtilá stezka* jsem poprvé dostal v polovině osmdesátých let. Chtěl jsem zpracovat myšlenku, že nevinnost může mít za určitých okolností zhoubnější vliv než zlo — jednoduše proto, že neví, co dělá.

Samotný příběh představuje odklon od mého obvyklého žánru krimi/thriller, ačkoli by se asi dal volně popsat jako thriller. Já ho však vnímám spíše jako velmi lidské dobrodružství odehrávající se na pozadí brutální situace jihovýchodní Asie sedmdesátých let.

V době po válce ve Vietnamu vražedný anarchický režim nastolený Rudými Khmery v sousední Kambodži systematicky vyhladil tři miliony lidí. Nešlo ani tak o etnickou čistku, jako o likvidaci přemýšlejících a vzdělaných lidí. Rudí Khmerové považovali inteligenci a různorodost názorů za největší hrozbu pro svou existenci.

Když jsem si knihu po téměř třiceti letech přečetl znovu, s jistým smutkem musím konstatovat, že jedno z jejích hlavních témat — uprchlická krize způsobená masovou migrací lidí, kteří se snaží uniknout válce a chudobě — je dnes stejné jako tehdy. Jen nahradte „lidi z lodí“ z Vietnamu dnešními subsaharskými Afričany, kteří ve snaze uniknout válce a chudobě umírají po tisících na nebezpečně chatrných člunech při překonávání Středozemního moře.

Abych si psaní příběhu usnadnil, podnikl jsem cestu do Thajska. Nemohl jsem se ale vydat do Kambodže, která byla stále nestabilní a nebezpečné místo. Většina následného výzkumu tak vznikla sháněním a pročítáním velkého množství knih zabývajících se nedávnou historií tohoto regionu. Internet ani snadný přístup k videozáznamům ještě neexistovaly.

V té době jsem pracoval jako scenárista skotské tele-novely *Take The High Road*. Kvůli psaní knihy jsem si vzal dvouměsíční studijní volno, koupil jsem si starý psací stroj a odjel džípem do jihozápadní Francie, kde jsem si pronajal *gîte*, dům na venkově. Každé ráno jsem zajel do městečka Saint-Céré a usadil se v koutku Café des Voyageurs. Denně jsem tam napsal asi 1 600 slov těsnopisem, který jsem se naučil jako novinář. V noci jsem ve svém *gîte* seděl sám, psal a bojoval s velkým množstvím hnědých brouků, kteří nějakým způsobem prolézali pode dveřmi.

O víkendech jsem byl většinou zván na večere pořádané imigranty z Británie a Ameriky. Na jedné z nich jsem měl to štěstí a seznámil se s dámou jménem Maude Taillardová, jíž bylo tehdy něco po šedesátce. Seděl jsem vedle ní u stolu a brzy zjistil, že několik let žila v Phnompenhu, hlavním městě Kambodže. Její zesnulý manžel tam pracoval jako králův lékař a Maude mi vyprávěla o mnoha jejich dobrodružstvích, včetně nočních návštěv opiového doupěte ve městě.

Poté jsem ji navštívil v jejím nádherném domě ve středověké vesnici Carennac ze třináctého století, kde mi ukázala suvenýry a fotografie ze svého pobytu v Kambodži.

Maude, dcera francouzského otce a anglické matky, se stala předlohou jedné z postav knihy, La Mère Grace, madam z bangkokého nevěstince. Když Maude knihu četla, obával jsem se, aby se neurazila. Nemusel jsem ale mít strach, protože každému, kdo byl ochoten naslouchat, hrdě vykládala: „To jsem já, drahoušku!“

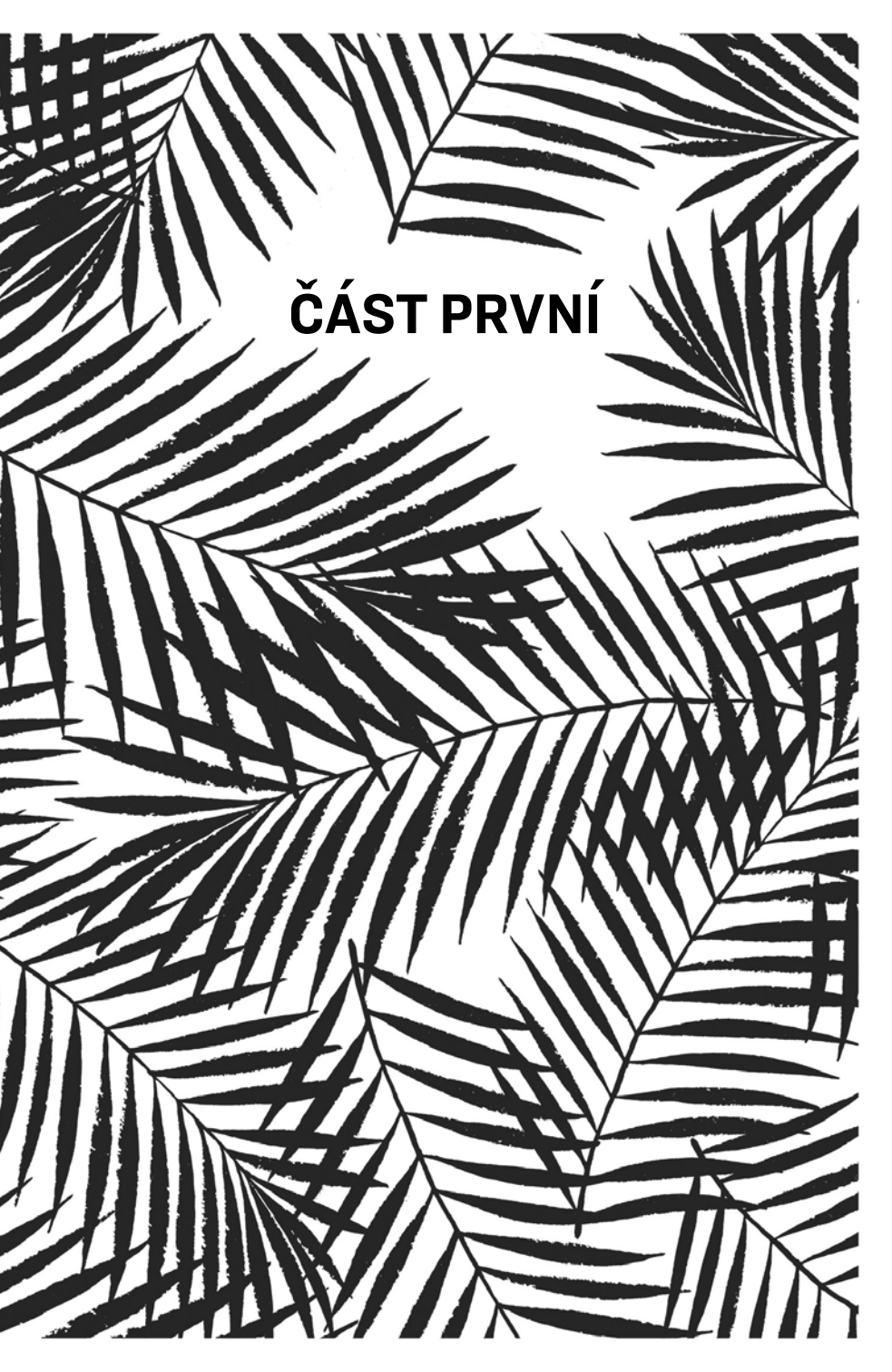
Během pobytu ve Francii jsem knihu nedopsal. Čas jsem si na ni našel, až když jsem o více než rok později skončil s *Take The High Road*.

Původní rukopis jsem upravoval jen minimálně. Největší změna se týkala vyškrtnutí velké části sexuálních scén, o nichž mi tehdy řekli, že jsou pro bestseller nutné. Když jsem si text po tolika letech pročítal, znovu se mi vrátily rozpaky, které jsem při psaní těch explicitních scén cítil. Časy a vkus se mění a myslím, že kniha je bez nich mnohem lepší.

Jsem hrdý a šťastný, že ji mohu nyní, po téměř třiceti letech, znovu vydat.

Peter May
Francie, 2018

ČÁST PRVNÍ

PROLOG

Kambodža, duben 1975

Jedno úsloví ze sedmnáctého století říká: „Když začne válka, otevře se peklo.“ V této kdysi krásné zemi v srdci Indočíny se peklo otevřelo, když válka skončila.

Takové tedy bylo osvobození. Rozčilení mladíci v černých pyžamech a červených šátcích třímající AK-47 s vřelostí, kterou nedokázali cítit ke svým bližním. V jejich očích nebyla nenávist. Bylo v nich peklo.

Vánek je hladil po tvářích. Tisících tváří po celém bulváru Monivong. Nesl s sebou zápach kouře z hořícího města.

Nesl s sebou pach strachu. Říkali, že Američané budou bombardovat město a na venkově bude bezpečněji. Nikdo tomu nevěřil.

Nesl s sebou pach smrti. Vyprázdnili nemocnice. Na nemocničních lůžkách odváželi polámaná těla, za nimiž se táhly hadičky a dráty vyřazené techniky, plazma a krev. Ti, kteří mohli chodit, se opírali o berle. Ti, kteří nemohli, umírali. Na ulici se válely trosky tohoto kdysi elegantního koloniálního města; nějaké dítě křičelo, nějaký stařec kašlal krev na chodník, milion párů nohou se unaveně šoural po prašné cestě do zapomnění.

Existuje ještě jedno přísloví: „Peklo je město.“ Dne 17. dubna 1975 byl tímto městem Phnompenh.

PRVNÍ KAPITOLA

Áng Serej byla pohledná žena, i když byste to do ní sotva řekli. Tvář měla zčernalou kouřem a nedalo se poznat, zda světlejší proužky ve špíně udělal pot, nebo slzy. Oči měla zarudlé a podlité krví a bála se jimi uhnout na jednu či druhou stranu, aby ji neprozradily nějaké emoce. S nohama obutýma v otevřených sandálech se šourala mezi všemi ostatními. Před sebou tlačila vozík s několika skrovnými věcmi. Po obou stranách kráčely její děti, na které se neodvažovala podívat. „Držte se mě, ať cítím, že jste tady,“ zašeptala jim. „Kdyby na vás někdo promluvil, nic neříkejte. Nechte mluvit mě.“

Pracovala celé dny, až jí ruce začaly krváčet a naskákaly jí na nich puchýře. Hrabala se v měkké hlíně mezi předměstskými buganvíliemi, vtírala si zeminu do ran a puchýřů, až měla ruce doruda rozdrásané. Donutila k tomu i své děti. Chlapec nejprve plakal a mával pálícíma rukama ve vzduchu. Proč ho k tomu vlastní matka nutí? Uhodila ho, když odmítl pokračovat. A poté co mu oschly slzy, nahradil je vzdorovitý pohled plný nenávisti. Dívka byla starší, přesto se zdálo, že chápe ještě méně.

Áng Serej byla inteligentní žena. Věděla, že svou inteligenci musí využít k tomu, aby ji skryla; černé, rolnické pyžamo, ruce člověka, který obdělává půdu. Musela děti nějak přimět, aby to pochopily. Kdyby to nedokázala a ony se prozradily, znamenalo by to jistou smrt.

Měli tak málo času. Pouhých pět dní od chvíle, kdy byl Júon evakuován — odletěl v jednom z posledních amerických vrtulníků. Deset dní od chvíle, kdy jí se slzami stékajícími po tvářích řekl, že pro ni a děti nedokázal sehnat místo. Většinu té noci proplakal. Áng Serej měla oči suché. Napadlo ji, jestli očekává její soucit. Říkal, že mu zlomí srdce, když je bude muset opustit. Přesto odešel. Na Západě možná umějí zlomená srdce spravit.

Pozvedla hlavu k jasně modré obloze a na pokožce ucítila sluneční žár. Prošli kolem kouřící katedrály. Všichni ti lidé se šourali dál.

DRUHÁ KAPITOLA

Jižní Armagh, Severní Irsko, říjen 1978

McAlliskey seděl na lavici v potměšilém rohu hospody, v ruce držel půllitr s posledními zbytky guinnessu a roztržitě potahoval z ručně ubalené cigarety, kterou uvolněně držel mezi prsty zažloutlými od nikotinu. V hospodě bylo ticho. Byla to malá, starobylá venkovská hospoda s dřevěným barem opotřebovaným léty užívání. Kousek od něj stál hlouček farmářů, popíjeli pivo a panáky a mluvili tichými hlasy, které občas zesílily tlumeným smíchem. Urostlí muži s ušmudlanými čepicemi staženými do větrem ošlehaných tváří.

„Kristepane! Jestli ty zvířata pojdou tak jako tak, tak to do něj můžeš napumpovat sám a ušetřit si účet za veterináře!“

Stará žena za barem leštila sklenice a bezmyšlenkovitě naslouchala jejich rozhovoru. Čas od času pohlédla na cizince v rohu. Neznala ho. Nechtěla ho znát. Tohle byl divoký kraj, kde bylo nebezpečné vědět příliš mnoho, nebezpečné se vyptávat. Zvědavost zabíjí.

McAlliskey opustil Republiku před třemi dny a strávil dvě noci v různých úkrytech. Neklidně se pohnul a krátce pohlédl na hodiny za barem. O'Neil má zpoždění a McAlliskey si uvědomoval, že žena za barem se snaží nedat najevo, že si ho všimla. Což znamená, že si ho bude pamatovat. Kde proboha ten O'Neil vězí? Kdyby se něco zvrtilo, McAlliskey by tu byl v ohrožení. V ústech

cítil pachut' strachu — pachut', kterou dobře znal, žil s ní celých minulých deset let. Ale i kdyby vypil deset piv, stejně by se necítil v takovém opojení, jaké v něm právě teď vyvolával adrenalin, který mu proudí v žilách.

U srdce ho píchla drobná jehlička strachu, když se otevřely dveře, do hospody vstoupil muž a přitáhl s sebou vlhký vzduch noci. O'Neil. Tmavé oči posazené hluboko v bledé hubené tváři. Na botách bláto, na límci kapky deště a v očích smrt. Zastavil se jen na okamžik, jeho pohled přelétl kolem McAlliskeyho k mužům u baru. Zdálo se, že si ho nevšimli.

Kývl na ženu. „Twenty Players, vobyčejný.“

Natáhla se pro krabičku cigaret do police za sebou a položila ji na bar. „Malou whisky, pane, na zahřátí o chladný noci?“

Zavrtěl hlavou, hodil na pult bankovku a několik mincí a znovu se podíval na malou skupinku farmářů. Ti o něj nejevili nejmenší zájem. Strčil cigarety do kapsy, kývl na starou paní a vyšel ven.

McAlliskey ještě několik minut seděl, pak pivo dopil a naposledy potáhl ze zbytků cigarety. Zvedl se z lavice, vyhrnul si límec a vyrazil; uvědomoval si, že ho stará žena pozoruje, jak odchází. Venku ho jako ledové prsty záluďné milenky pohladila zima. Na hlavní ulici se snášelo jemné mrholení a vytvářelo kolem bledě žlutých pouličních lamp svatozář. Auto stálo zaparkované padesát metrů od něj. Rázně k němu došel, ruce v kapsách, a vklouzl na zadní sedadlo.

„Co tě sakra zdrželo?“

O'Neil se na něj podíval do zpětného zrcátka. „Další podělaná nefunkční rozbuška. Kde to proboha sháníš?“

„Až přijde den, kdy to budeš potřebovat vědět, tak ti to povím.“ McAlliskey vytáhl z kapsy otlučenou plechovku s tabákem a začal si balit další cigaretu. „Je to připravený?“ O’Neil přikývl. „Tak jedem.“

Zaparkovali auto na konci silnice, odkud za branou vedla polní cesta nahoru k lesu. Pod nimi silnice prudce klesala mezi vysokými živými ploty. Po levé straně se kolem úbočí kopce táhla úzká cesta, objímala jeho tvar a pak opět klesala, aby se napojila na síť silnic, které se táhly zvlněnou zemědělskou krajinou na jih směrem k Republice. O’Neil vypnul motor a zhasl světla. Z palubní přihrádky vytáhl mapu a posvítil na ni baterkou, aby se McAlliskey mohl podívat. Byly tam tři trasy vyznačené červeně; každá z nich představovala alternativní únikovou cestu na jih. Červenou fixou byly označené písmeny A, B a C. „Abysme měli otevřený možnosti,“ řekl. „Kdyby se něco zvirtlo.“

McAlliskey přikývl. Neměl ho moc rád, ale O’Neil byl důkladný. A s výbušninami to uměl.

Odešli od auta a O’Neil je vedl asi dvě stě metrů z kopce. Pak se zastavil a tiše hvízdal. Někde vlevo od nich se jako v odpověď ozvalo slabé zapískání a oba muži se vydali za zvukem. Narazili na hluboko vyjeté koleje od traktoru, které je dovedly dolů k suché kamenné hrázi v rohu pole. Krčila se tam postava s taškou zastrčenou pod zídkou, aby její obsah zůstal v suchu. Muž jim krátce posvítil do tváře.

„Zhasni tu zasranou baterku!“ McAlliskey mluvil tiše, ale z jeho hlasu čísel autorita. Třetí muž beze slova zhasl.

„Flaherty,“ řekl O’Neil.

McAlliskey se vedle něj přikrčil a zjistil, že to není víc než šestnácti- nebo sedmnáctiletý kluk se strachem v očích. „To bys měl vědět, hochu.“

„Mrzí mě to, pane McAlliskey.“ Z chlapcova hlasu zaznívala bázeň. McAlliskey byl v organizaci téměř legendou. Chlapec si nebyl jistý, co ho děsí víc — jestli McAlliskey, nebo krvavá záležitost, kvůli které se tuto temnou irskou noc sešli.

„Jak dlouho?“ zeptal se McAlliskey.

„Asi patnáct minut, pane.“

O’Neil otevřel tašku a vytáhl z ní malou ruční vysílačku. Vysunul anténu a cvakl vypínačem. Rozsvítilo se červené světlo. Podíval se na McAlliskeyho. „Jsi si jistej, že tu budou?“

„Budou.“

Mlčky se usadili ke zdi a naslouchali prvnímú výraznému zvuku armádního obrněného transportéru, který se k nim valil po cestě. Měli odtud dokonalý výhled a brzy spatří i jeho světla — stejná, která budou osvětlovat bílou značku, již O’Neil nastražil u silnice, spojenou s dvaceti kilogramy plastické trhaviny dovedně ukryté těsně pod asfaltem. O’Neil přemýšlel, odkud má McAlliskey informace. Věděl ale, že bude lepší se neptat.

McAlliskey vytáhl plechovku tabáku, předklonil se, aby ji uchránil před deštěm, a ubalil si další cigaretu. Škrtl sirkou, aby si zapálil, ruce sepjaté kolem krabičky.

Sto padesát metrů nad nimi na mírné vyvýšenině pod ochranou stromořadí ležel nehybně muž. Přes tvář se mu táhla bílá jizva, kde střela škrábla kůži a odtrhla

lalůček levého ucha. Tmavé vlasy měl nakrátko ostříhané a na spáncích prošedivělé a oči modré a chladné jako ocel. Spatřil, jak kuřákovu tvář ozářil krátký záblesk plamene sirky.

Na McAlliskeyho zamířil už ve chvíli, kdy s O'Neilem procházeli přes pole. Amatéři, pomyslel si. Zapřel si pažbu své americké pušky M21 o rameno. Zbraň byla upravená podle jeho vlastních požadavků. Přiložil oko k čočce dlouhého teleskopického infračerveného zaměřovače, připevněného nad koncem hlavně, namířil na McAlliskeyho hlavu a připravil se na delší čekání.

Světla obrněného transportéru spatřili dřív, než zaslechli vzdálené kvílení motoru. Rozsvícené reflektory rozhrnovaly rozbředlou zeleň zimních polí a kývaly se na jednu stranu a zase na druhou, jak vozidlo vyjíždělo po silnici směrem k nim.

McAlliskey a ostatní se plížili podél zdi, aby se dostali na přehlednější místo, kde se na cestu otevírala bílá brána. Muž v lese je měl stále na očích a upevňoval si postoj.

Motor obrněného transportéru se měnil v řev, jak se vůz dole blížil ke značce na silnici. O'Neilovi se napjaly svaly na hrudi a prst mu zavadil o tlačítko spouštěče. McAlliskey ho bezděky pozoroval. Dvacet metrů, patnáct, deset. Obrněný transportér se nezadržitelně blížil ke značce. O'Neilovi na čele perlil jemný studený pot, ruce měl lepkavé. Chlapec na něj úzkostlivě pohlédl; srdce mu bušilo až v krku a téměř ho dusilo. Odstřelovač v lese se zaměřil na McAlliskeyho pravý spánek. Jemně stiskl spoušť. Puška vydala zvuk podobný praskotu suché větve pod nohama. McAlliskey se sesunul kupředu.

Ve spánku mu zel úhledný kulatý otvor a ze zadní části hlavy tryskala krev. Střela prošla muži hlavou a její polovinu vzala s sebou. O'Neil bezděčně stiskl tlačítko a výbuch pod ním rozerval silnici, ačkoli transportéru chybělo ke značce ještě pět metrů. O'Neil to však sotva slyšel, protože zděšeně zíral na McAlliskeyho. Sotva se stačil otočit, když ho zasáhla druhá střela přímo do obličeje a o zeď mu rozbila hlavu.

Flaherty v panice ztuhl. Vedle sebe měl dva mrtvé muže, dole křičeli vojáci, vějířovitě se rozbíhali od transportéru, světlomet pročesával svah. Instinktivně vzhledl k lesu a na vteřinu spatřil v záři reflektoru tvář. Pak vyrazil a prudce se rozběhl směrem, kde, jak věděl, nechal O'Neil auto.

Mladý kapitán posvítil baterkou na tváře obou těl. První z nich bylo k nepoznání, ale na druhé si ještě přisvítil. Jeho seržant se mu zadýchaně objevil po boku.

„Ježíši! McAlliskey!“

„Někdo nám právě zachránil život, seržante.“

Seržant si odplívl. „Spoustu životů. A ušetřil spoustu zatracených problémů.“

Elliot rázně vyšel po rampě k přepážce a předložil letenku. Už na tomto letišti na kopci nad obleženým Belfastem prošel přísnou bezpečnostní kontrolou. Žádné problémy. Měl na sobě pečlivě vyžehlený šedý oblek, bílou košili a tmavou kravatu. Se svým štíhlým černým kufříkem a kabátem do deště přes ruku připomínal jakéhokoli jiného obchodníka na zpátečním letu do Londýna. Bylo mu devětatřicet, ale vypadal starší; obličej měl na toto roční období nezvykle opálený. Dívka,

kteřá mu podávala palubní lístek, předpokládala, že se nedávno vrátil ze zimní dovolené plné slunce. Ale Afrika nebyla žádná dovolená. Její pohled upoutala jízva na Elliotově tváři, která se svou bělostí vyjímala na jeho opálení, a všimla si, že mu chybí lalůček levého ucha. Opětoval její pohled a ona rozpačitě uhnula očima. Posadil se do odletové haly.

Druhou polovinu honoráře si vyzvedne v Londýně. Tohle znamenalo definitivní odjezd. Jednorázový. I když, jak uvažoval, ve skutečnosti se to zas tak moc nelišilo od toho, co dělal posledních dvacet let. Jen ho lépe platili. A on ty peníze potřeboval. Neřekli mu, kdo ho platí, ale dokázal by to odhadnout. Anglický establishment přijímal pokrytectví snáze než demokracii.

Odstranit O'Neila nemusel. Pouze McAlliskeyho. Usoudil ale, že by bylo nebezpečné, kdyby O'Neila také nezastřelil. Netušil, proč nechal utéct toho chlapce, a nikdy se neměl dozvědět, jak velká chyba to byla.

Dvou mužů, kteří nečinně postávali u novinového stánku v budově terminálu, si nevšiml. Jeden z nich, sotva odrostlý chlapec, bledý, vyčerpaný a stále ještě otřesený hrůzou předešlé noci, kývl jeho směrem.

„To je on.“

Druhý muž si chlapce změřil pohledem. „Jseš si jistej, hochu?“

„Jasně, jsem si jistej.“ Chlapec sledoval Elliota s nenávisť v srdci. Na tenhle obličej nikdy nezapomene.

TŘETÍ KAPITOLA

I

Londýn, prosinec 1978

Pršelo a bylo chladno. Shluk černých deštníků kolem hrobu se mokře leskl a kapala z něj voda na nohy truchlících. Jeden z nich — jehož povoláním byla smrt — držel deštník nad farářem, který četl z modlitební knížky. Prach k prachu, popel k popelu... nesmyslná slova odříkávaná za nespočet mrtvých. Farář s nimi pospíchal. Byla mu zima a kapky z deštníku mu kapaly na zátylek. Tu ženu neznal. Další duše bez tváře odeslaná k poslednímu soudu. Unaveně přemýšlel, co se stalo s vírou, kterou měl v mládí. Možná víra, podobně jako poslech stále téže hudby, vybledne stejně jako melodie. Pohlédl na dceru zemřelé a pocítil bodnutí viny, když se sklonila, aby na rakev hodila hrst mokré hlíny. Mladík vedle ní jí nabídl kapesník. Mávla na něj, ať ho schová.

I ona se cítila provinile a byla vděčná za černý závoj, který jí zakrýval tvář. Nikdo si nemohl všimnout, že jí po tváři netečou žádné slzy. Oči měla tak suché, až ji pálily. Rozhlédla se po malém smutném shromáždění: žena, která s její matkou pracovala, pár sousedů, farář, profesionální truchlíci — a David. A ten tam je jen kvůli ní. Samí přátelé, které matka získala za těch sedmatřicet let. Zvláštní, plachá, introvertní žena si je nehledala snadno. Lisa se zamyslela. Ne, její matka přátele nepřítahovala. Možná kdyby žil Lisin otec... Ale matka o něm nikdy nemluvila. Mladý voják zabítý v Adenu v šedesá-

tých letech. Lise bylo teprve patnáct měsíců. Neměla na něj žádné vzpomínky, dokonce ani z druhé ruky. Matka všechny fotografie zamkla. „Nemá smysl žít v minulosti,“ podotkla. A Lisu nikdy nenapadlo to zpochybnit.

Třicet sedm let! Lise to ve srovnání s jejími osmnácti připadalo hodně. Předpokládala ale, že matka byla docela mladá. Příliš mladá na smrt. Rakovina prsu. Matka o bulce věděla víc než rok, ale měla příliš velký strach, než aby navštívila lékaře. Nakonec ji k tomu přiměla Lisa — ale příliš pozdě. Neměla jsem ji ráda, pomyslela si Lisa. Nemůžu ani plakat. Uvědomovala si, že je deprimovaná jen kvůli sobě, kvůli své budoucnosti.

David ji vzal za ruku, aby ji odvedl od hrobu. David. Ach ano, na toho zapoměla. Chce si ji vzít, říkal. Ale Lisa je příliš mladá a on příliš horlivý. A vůbec, v životě přece musí přijít něco víc, ne? Přesto se s ním cítila v bezpečí, jako teď, když jí konejšivě položil ruku kolem ramen. Ohlédla se, když hrobníci přistoupili k hrobu, aby na rakev nedbale naházeli hlínu a pohřbili její matku, její minulost.

„Pojď, lásko.“ David ji jemně pobídl k odchodu. Otočila se k budoucnosti se srdcem jako z olova a pod strohy na vzdálené straně hřbitova spatřila stojícího muže. Vysokého, v tmavém kabátě, s rukama zastrčenýma hluboko do kapes. Neměl deštník ani klobouk a krátce střižené vlasy se mu v dešti leskly. Lisa se zastavila a David sledoval její pohled. „Kdo je to?“ zeptal se.

Lisa si odhrnula závoj, aby lépe viděla. „Nevím.“

„Nelíbí se mi, jak se na tebe dívá,“ popoháněl ji David jemně. Ale vidina onoho muže jí uvízla v hlavě. Něco ohledně jeho očí.

„To byla ale ošklivá jizva, co měl na tváři,“ poznamenala.

II

Nejdřív bezcílně bloumala po domě a dotýkala se věcí. *Jejích* věcí. Křesla u okna, kde po nocích sedávala a četla si laciné romány, jako by v nich mohla objevit to, co se jí v životě najít nepodařilo. V ložnici ležel na prádelníku kartáč, mezi jehož štětinami byly stále zamotané její vlasy. Lisa jich pár vytáhla a promnula je mezi prsty. Měkké, lesklé. Ve skříni visely v úhledných řadách kabáty a šaty. Lisa po nich přejela rukou. Vybrala si bundu a přitiskla si ji k obličeji. Přičichla k ní. Vůně její matky. Je těžké uvěřit, pomyslela si, že je někdo mrtvý, když si mezi prsty můžete promnout jeho vlasy, vdechnout jeho vůni z oblečení.

Byl to stále dům její matky. A vždycky bude. Polovina úhledného malého dvojdomku na úhledném malém předměstí jižního Londýna. Místo pro všechno a všechno na svém místě. Byla spořádaná, puntičkářská, až posedlá a Lisa představovala jen další majetek, který měl v řádu věcí své místo. Starala se o ni, ale bez lásky, bez tepla. Lisa to věděla odjakživa, ale nikdy se nebouřila. Nešťastná, ale v bezpečí. Teď se v ní vzedmul vztek. Popadla ze skříně plnou náruč oblečení a hodila jím přes celou místnost. Rukou přejela po komodě a shodila na podlahu make-up, parfém, kosmetické štětce a ozdoby. Chvilí stála, ztěžka dýchala a libovala si v násilnosti své vzpoury. Hlučné a vzteklé vzpoury, která přišla

příliš pozdě a nic neznamenal — vybalil se jí úryvek ze Shakespeara ze školních let, snad aby se jí vysmíval. Její hněv poháněla sebelítost a Lisa z matčiny postele strhla prostěradlo, zvedla polštář a opakovaně jím tloukla o zeď, dokud se neroztrhl. Do vzduchu se jako sněhové vločky za tichého zimního dne vzneslo peří. V Lise se něco zlomilo a uvolnilo všechny slzy, které předtím odmítaly přijít. Padla na postel a nešťastně vzlykala. Matka přece neměla právo zemřít! Jak jí to jen mohla udělat?

Už téměř padala tma, když se převálila a uvědomila si, že usnula. Postel byla na místech, kam se vsákly slzy, ještě vlhká. Lisa se rozhlédla po chaosu v místnosti. Cítila se otupěle. Proč tolik trvala na tom, aby se s ní David po pohřbu nevracel domů? Málem se kvůli tomu pohádali. Nakonec ale ustoupil, skryl svou bolest a prohlásil, že zítra zavolá. Přála si, aby tu teď byl. Někdo, kdo by ji objal, aby se cítila v teple a v bezpečí. Zachvěla se, uvědomila si, jaká je jí zima, a sešla dolů, aby zatopila a uvařila si hrnek kávy.

Snažila se na Davida myslet nezaújatě. Bylo mu čtyřicet, vypadal dobře, měl zelené oči a hřívu jemných zrzavých vlasů. Pracoval jako noční reportér v jedněch londýnských novinách. Seznámila se s ním před několika měsíci, když jakožto bývalý student hostoval na kurzu žurnalistiky, který navštěvovala na vysoké škole. Stále žil s rodiči. Stabilní lidé ze střední třídy. Velmi příjemní, velmi nudní. Její matka měla Davida ráda, byl to první přítel, kterého jí dovolila. Bezpečný a rozumný. „Ten kluk to má v hlavě srovnané,“ říkala. Ale Lisa ho stále v duchu viděla, jak bude za třicet let vypadat jako klon svého otce. Zajištěný, rozumný, nudný.

Sevřela hrnek v rukách. Musí existovat něco jiného. Pěkné! Tímto slovem její matka označovala všechny a všechno, co neskýtalo žádné riziko, o čem se domnívala, že je bezpečné. Lisa přemítala, že v sobě musí mít hodně ze své matky. I ji to přitahovalo jako můru ke světlu. Bezpečí. Jenže věděla, že jde jen o iluzi.

Zašla do obývacího pokoje. Na stolku stála zarámovaná fotografie z doby, kdy jí bylo dvanáct. Dítě s culíkem a v úhledně nažehlené školní uniformě. Kde je to děvčátko teď? Čas. Zdálo se, že všechno utíká jako stín na konci dne. Připadala si spíš na osmdesát než na osmnáct. Jako by už její život skončil. Chvíli se na fotografii dívala, než si vzpomněla na lodní kufr na půdě. Jako malá ho před lety našla a otevřela; nemohlo jí být víc než pět nebo šest let. Ale pamatovala si na fotografii; v albech a krabici od bot jich byly desítky, těch vybledlých černobílých tisků. Našla tam i nejrůznější papíry, dokumenty a starou šperkovnici. Matka ji přistihla nad otevřeným kufrem, křičela na ni a dala jí facku. Už nikdy se k tomu kufru nesměla přiblížit a na zbytek dne skončila zavřená ve svém pokoji. O několik týdnů později, když byla matka zrovna na zahradě, se Lisa vplížila zpátky na půdu a zjistila, že je kufr zajištěný těžkým visacím zámkem.

Kufr tam stále byl, stál za hromadou kartonových krabic, zaprášený, léta nedotčený — možná od doby, kdy ho matka opatřila visacím zámkem. Žárovka na půdě praskla a Lisa musela opatrně manévrovat za svitu baterky. Bezvýsledně tahala za visací zámek a přemýšlela, kam mohla matka schovat klíč.

Obrátila dům vzhůru nohama, ale nenašla nic, co by se podobalo hledanému klíči. V prázdném domě se hlasitě a neodbytně rozezvonil telefon. Lisa se zarazila, srdce jí bušilo jako o závod. Mohl to být jen David. Chvilí nejspíše přešlapovala a pak se rozhodla, že telefon nechá vyzvánět. Nakonec popadla ze skříňky s nářadím pod dřezem kladivo a dláto a odnesla je na půdu. Vyvážila baterku na nedaleké krabici, nasměrovala její paprsek na visací zámek a začala s rozbíjením. Rychle si uvědomila, že to nepůjde, a upřela pozornost na samotnou petlici na kufru. Dlátem dloubala do dřeva za ní. Zabrало jí to deset minut sekání a odlamování třísek, než se konečně uvolnila. Lisa se bez dechu zastavila; měla teď téměř strach kufr otevřít. Třesoucíma se rukama popadla baterku a nadzvedla víko minulosti, o níž si myslela, že byla pohřbena spolu s matkou.

Obsah truhly zakrývalo několik vrstev suchého hnědého papíru. Odtrhla je a znovu odhalila věci, které zahlédla jako dítě. Hromádku starých fotoalb, krabičku na šperky, starou zrezivělou krabici od listin, krabici od bot plnou volných fotografií — její matka jako dítě někde na dovolené s rodiči. Pláž, staromódní penzion, tváře, které Lisa nikdy neviděla. Tváře dávno mrtvých lidí. Foxteriér, kterého láskyplně objímá holčička s vlasy svázanými stužkami. Odložila krabici a vytáhla svazek starých, vybledlých novin, ale bez zájmu je odložila stranou.

Poté vzala do rukou první z alb, a když je otevřela, vyšlo jí v ústech. Hleděla na ni změť dalších podivných tváří. Lidé v rozpačitých skupinkách, kteří se zubí do

objektivu. Muži ve špatně padnoucích oblecích půjčených na ten den. Její matka v bílém, usměvavá, téměř krásná. Lisa se sotva odvážíla pohlédnout do tváře muže, který stál hrdě vedle ní. Mladý, plachý obličej s nervózním úsměvem. Vysoký muž s krátkými tmavými vlasy, mírně nakloněný, rozpačitě držící ruku své nevěsty. Lisin otec.

Pocítila jakési zklamání. Co ale čekala? Ve vojenské uniformě vypadal zcela obyčejně. Jak Lisa listovala stránkami, všimla si mezi hosty ještě několika dalších uniforem. Nevěsta a ženich krájejí dort. Pak detailní záběr šťastného páru v plné velikosti, ruce spojené, každý se sklenkou šampaňského. Prohlédla si otce pozorněji. Nevypadal na víc než dvacet nebo jednadvacet let. Ve tváři měl něco povědomého, pomyslela si. Něco na těch očích. Byly pronikavé, dívaly se přímo do těch jejích. Pak zcela náhle pocítila, jak se jí zjezily všechny chloupky na krku, jak jí přejel mráz po zádech a šok jí vháněl do očí slzy. Ve žlutém světle baterky na ni zírala tvář muže, kterého zahlédla stát pod stromy na hřbitově. Na stránku alba jí ukápla slza. Její šepot prostoupil tmou. „On je naživu!“

Čtyři sta mil odtud, v malé potemnělé místnosti v nejvyšším patře budovy u Falls Road v Belfastu vytáhli Elliotovu tvář z velké béžové obálky. Tvář byla starší než na svatebních fotografiích a mezitím získala charakteristickou jizvu. Fotografie ležela uprostřed prázdného dřevěného stolu a kolem ní seděli tři muži. Muž, který snímek z obálky vytáhl, ho otočil o devadesát stupňů, aby jej ostatní dobře viděli.

„John Alexander Elliot,“ řekl se silným belfastským přízvukem. „Bejvalej příslušník britský armády. Ted' na volný noze. Zabil McAlliskeyho. A O'Neila.“ Odmlčel se. „Chceme ho mrtvého.“

ČTVRTÁ KAPITOLA

Londýnská noc byla chladná a Elliot si vyhrnul límec. Zabočil do Dean Street, kde napravo zhruba v polovině ulice našel korejskou restauraci. Vstoupil a ihned k němu zamířila hezká mladá Asiatka v dlouhé černé sukni. „Stůl pro jednoho?“

„Mám tu s někým schůzku. Pan Áng Júon. Zamluvil si stůl.“

„Děkuji vám. Pan Áng Júon už na vás čeká.“ Vzala mu kabát. „Pojďte za mnou, prosím.“ Vedla ho mezi bambusovými a papírovými příčkami k černému lakovanému stolu v diskrétním rohu v zadní části restaurace.

Áng Júon vstal, aby ho přivítal. Byl to malý elegantní muž s černými prošedivělými vlasy. Obličej měl bledý, tvář posetou ošklivými jizvičkami, ale překvapivě bez vrásek. Elliot si pomyslel, že mu bude kolem čtyřiceti, i když vypadal mladší. Jemné štíhlé ruce. Pěstěné nehty. Usmíval se, ale jen ústy. Oči zůstávaly temné a neproniknutelné. Elliotovi se zdálo, že v nich zahlédl hluboký smutek. „Pane Elliotte. Jsem rád, že jste mohl přijít.“ Stopa amerického přízvuku. Áng Júon si s Elliotem potřásl zpocenou rukou.

Elliot přikývl. „Pane Júone.“

„Nikoli.“ Znovu se usmál. „Pan Áng. V Kambodži se křestní jméno uvádí na druhém místě a příjmení jako první. Prosím, posaďte se.“ Elliot z tohoto setkání neměl

dobrý pocit. Telefonát přišel od jeho obvyklého kontaktu, ale okolnosti setkání byly neobvyklé.

„Znáte korejské jídlo?“ Elliot zavrtěl hlavou. „Mám objednat já?“

„Jistě.“

Áng mávl na servírku a objednal něco, co se jmenovalo *boolkogi* s dušenou rýží, a *yachi bokum*. Pak se na Elliota znovu usmál. „Jste velmi nemilosrdný muž, pane Eliote.“

Elliot neprojevil žádné emoce. „Opravdu?“

„Ach, já o vás vím všechno. Mám vám to říct?“

„Ne. Budu vám věřit.“

Áng pokrčil rameny. „Nic o mně nevíte.“

Elliot si sepal ruce pod bradou. „Jste bohatý Kambodžan, pane Ángu — politik nebo obchodník. Pravděpodobně zkorumpovaný. Je vám asi čtyřicet a v životě jste ani den fyzicky nepracoval.“

Áng povytáhl obočí. „A jak to víte?“

„Že jste nikdy nepracoval na rýžových polích? Vaše ruce, pane Ángu. Ruce toho o člověku prozradí hodně.“

Áng pohlédl na své ruce a pak chvíli zamyšleně pozoroval Elliota. „Zkorumpovaný?“

„V Kambodži ještě nikdo nezkorumpovaný nezbohatl. A řekl bych, že vy jste si za Američanů nejspíš vedl dobře.“

Ángův výraz ztuhl. „Jsou horší věci než korupce — nebo Američané.“

Elliot řekl vyrovnaně: „Rudí Khmerové by se nikdy nedostali k moci, kdyby Američané nesvrhli prince.“

Áng začal být podrážděný. „Nepozval jsem vás sem, abychom se dohadovali o politice, pane Eliote.“ Odmlčel se, aby se znovu opanoval. „A bohatý?“

Elliot naklonil hlavu v lehce ironickém gestu. „Manikúra, střih obleku, kvalita angličtiny. A kdybyste neměl peníze, nemohl byste si mě dovolit.“

Servírka přinesla malé kulaté misky se sójovou omáčkou a jarní cibulkou, velkou mísu naplněnou proužky syrového marinovaného hovězího masa a plotýnku, kterou postavila na stranu, než pod ní zapálila plynový hořák.

„Hůlky?“ zeptal se Áng Elliota.

„Jistě.“

Dívka se usmála a přinesla každému z nich pár hůlek ze slonoviny zdobený jemnými rytinami. Vrátila se s miskou drcené korejské zeleniny namočené v hořkém nálevu. Poté začala párem dřevěných hůlek upravovat maso na plotýnce. Hovězí prskalo a prskalo, jak jím pohybovala, a vzduch se naplnil lahodnou vůní exotického koření. Než jim připravené maso podala, donesla ještě dvě misky s dušenou rýží, uklonila se a odešla. Elliot ochutnal. Áng se díval.

„Dobré?“

Elliot přikývl. Opravdu bylo. „Vynikající.“

Vzali si rýži a zeleninu a Áng připravil na plotýnce další maso. Přinesli jim dva malé džbánky teplého saké. Áng oběma nalil šálek a pozvedl ten svůj. „Na výhodný vztah,“ řekl.

Elliot usrkl saké. „Počkám, až se dozvím, o co se jedná.“

Áng svůj šálek vyprázdnil jedním douškem. „Co víte o Kambodži, pane Eliote? Nebo bych měl spíš říct o Demokratické Kampučii?“ Nepodařilo se mu skrýt hořkost v hlase.

Elliot pokrčil rameny. „Od doby, co se vlády ujali Rudí Khmerové, nic moc. Kromě toho, že zřejmě zabíjejí spoustu lidí.“

„Ne spoustu, pane Eliote. Miliony.“

„Řekl bych, že přeháníte, pane Ángu.“

„Ne. Ty příběhy potvrdili uprchlíci, kteří přecházejí severní hranici do Thajska. A přicházejí jich tisíce. Já to vím. Strávil jsem v tamních uprchlických táborech spoustu času, pane Eliote — s přestávkami více než tři roky.“

„Mně jako uprchlík moc nepřipadáte.“

„Možná ne. Přesto jím jsem.“

„Bohatý uprchlík.“

Pokud Áng postřehl Elliotův sarkasmus, nedal to na sobě znát. „Jak jste předpokládal, mám na Američany určitý vliv. Podařilo se mi dostat většinu svých peněz ze země v měsících před pádem Phnompenhu do rukou Rudých Khmerů.“

„A vy sám jste se bezpochyby dostal ven s americkou evakuací.“

„Ano.“

Elliot v Kambodžanových očích postřehl záblesk bolesti. „Můj vliv se bohužel nevztahoval na evakuaci mé rodiny.“ Áng pohlédl na Elliota a všiml si, že se Evropanovi ve tváři mihlo opovržení. Ten pohled už od roku 1975 pozoroval na mnoha tvářích. Prohlížel si své ruce. „Mojí ženy Serej. Mé dcery Ný. Teď jí bude sedmnáct. A Háua, mého syna. Tomu bude dvanáct.“

„Pokud jsou ještě naživu.“

„Ach, oni jsou stále naživu.“ Ángovi v očích na okamžik jasně zaplála naděje.

„Jak to můžete vědět?“

„Nestrávil jsem celou tu dobu v uprchlických táborech proto, že bych musel, pane Eliote. Mám teď americké občanství.“

„Úžasné, co všechno se dá koupit za peníze — a co ne.“

Áng se zarazil, ale jen na okamžik. „Byl jsem tam z vlastního rozhodnutí. Mluvil jsem se stovkami, možná tisícovkami uprchlíků. Všichni vyprávěli stejné příběhy o tom, co se v Kambodži děje — o zvěrstvech, která tito vrazi páchají v mé zemi.“

Elliot si vzpomněl na nechvalně proslulé Nixonovo prohlášení poté, co Američané bombardovali Kambodžu v roce 1970 — *Kambodža je Nixonova doktrína ve své nejčistší podobě*. Žádné zapojení. Jako by snad bomby byly neutrální.

Áng pokračoval: „V táborech pořád všichni pátrali po zprávách o příbuzných nebo přátelích. Někteří měli štěstí, většina ne.“

„A vy?“ Elliot se přistihl, že ho to navzdory instinktivnímu odporu k Ángovi zaujalo.

„Už jsem to skoro vzdal.“ Kambodžan si vzpomněl na tu strašnou beznaděj, na vyzáblé postavy s ubohými otrhanými uzlíčky svého majetku, které den co den vycházely z džungle. Někteří přišli o manželky nebo manžely, otce a matky, syny a dcery. Mysleli si, že utekli na svobodu, a přitom je čekaly jen uprchlické tábory a lhostejnost Západu. Ostnaté dráty, řady dlouhých nehygienických chatrčí. Thajský režim, který o ně neměl zájem, je tam chtěl za každou cenu udržet, bez domova i bez vlasti.

„Ale před šesti týdny,“ pokračoval, „mi ohlásili, že mou rodinu zpozorovali v obci severně od Sijem Rijepu. Říkala to žena, která znala mou manželku v Phnompenhu. Slibné, ale nejisté.“ Na tu ženu si vzpomínal jen matně. Její děti chodily do školy s těmi jeho. Sdělila mu, že možná zahlédla jeho ženu, ale jedna tvář se prý v komunách hodně podobá druhé. Všechny prázdné. Lidé nemluví. Poznat tam někoho je nebezpečné. Minulost může zabít. „Pořád jsem si to potřeboval potvrdit. A potvrzení se mi konečně dostalo před deseti dny. Moje žena je bezpochyby naživu. I moje dcera.“ Odmlčel se. „O synovi nevím.“ Dlouho mlčky seděl, pak zvedl pohled. „Pane Eliote, zaplatím vám půl milionu amerických dolarů — všechno, co mi zbylo —, když se vydáte do Kambodže a dostanete je ven.“

PÁTÁ KAPITOLA

Nemilosrdné slunce do ní ve vlnách téměř fyzicky bušilo. Jedinou ochranu představoval kuželovitý klobouk a otrhané černé „pyžamo“, halena a černé plátěné kalhoty, které měla na sobě. Ztrhané ruce pracovaly s dřevěnou násadou motyky v rytmu, který se stal její součástí stejně jako dýchání.

Serej ztratila pojem o čase, který uplynul od její smrti. Tak totiž vnímala svůj život pod vládou Rudých Khmerů. Živá smrt. Existence, nic víc. Nekonečné hodiny na polích, poté při západu slunce indoktrinační schůze. Mladí fanatici, kteří přesvědčováním a kázáním vytvářeli nový druh Kambodžanů. Automaty sloužící potřebám Angkaru — Organizace. Naštěstí po přestěhování do této komuny setkání prořídla. Zpočátku řečníci vábili, apelovali na ty, kdo mají vzdělání, technické, lékařské a administrativní schopnosti, aby se přihlásili a sloužili Angkaru na vyšší úrovni. Angkar vás potřebuje, říkali. Angkar vás odmění. A zpočátku se našli tací, kteří podlehli. Teď už ale všichni věděli, že povolání do Angkaru znamená mučení a mrzačení v lese. Bodnutí bajonetem do břicha nebo — má-li člověk štěstí — střela do hlavy. Slabí, nemocní, všichni, kdo nemohli pracovat, šli do Angkaru.

Na polích se nemluvalo, neprobíhalo tu žádné přátelské povídání, žádný oční kontakt, aby to nezpozorovali

strážní, kteří je sledovali ze stínu stromů. Jediným zvukem se stalo škrábání nesčetných motyk na suché půdě a tlachání strážných, kteří kouřili nebo pojídali ovoce, maso a rýži z košíků. Serej si nepamatovala, kdy naposledy jedla čerstvé maso. Živila se larvami, červy a všelijakým hmyzem, čímkoli, o čem věděla, že jí poskytne alespoň nějaké bílkoviny. V džungli sbírala bobule a ze země vyhrabávala hlízy. Tři ubohé porce rýže denně, které dostávali, by ji nikdy neudržely naživu. Ale i tak měla na rukou, nohou a obličeji boláky z nedostatku vitamínů a bílkovin.

O deset metrů dál se nějakému starému muži podlomila kolena a padl tváří na zem. Nejbližší ze strážných na něj zakřičel, aby vstal. Nepohnul se. Strážný k němu přistoupil, kopl ho do žeber a několikrát ho udeřil bambusovou holí do zad. Starci ze rtů uniklo slaboučké zasténání. Na pokyn prvního strážného k nim přistoupil druhý a odtáhli muže pryč. Další oběť Angkaru. Ostatní, kteří dál okopávali pole, nedali nijak najevo, že by si incidentu všimli. Nikdo neotočil hlavu. Rytmus motyk pokračoval bez přerušení. V prvních dnech Serej slýchala příběhy o strážných, kteří odtáhli lidi do lesa a bajonety jim tam rozpárali břicha. Říkalo se, že svým ještě živým obětem vyřezávají játra a jedí je syrová. Dřív se jí tomu nechtělo věřit. Teď už však věřila všemu i ničemu.

Bolela ji záda, bolela ji celá bytost, ale Serej bolest už nevnímala. Mnohokrát si přála, aby přišli a odvezli ji do Angkaru. Možná by to bylo snazší. Kvůli Ný ale musela zůstat silná, i když už nemohla dát najevo, že je to její dcera. Ani Ný nesměla přiznat svou matku.

Rodiny ubírají loajalitu. Loajalitu, kterou všichni dluží jen a pouze Angkaru.

Jako zázrakem byly po častém stěhování z komuny do komuny s Ný stále spolu. Nějak se jim vždycky podařilo dostat se na korbu stejného nákladního auta. Tady dokonce bydlely ve stejné chatrči — s tuctem dalších. Jejich jediný kontakt však představovala občasná výměna pohledů, lehký dotyk rukou, když se míjely. Serej věděla, že Háu žije v komuně na druhém břehu řeky. Jednou ho zahlédla na zadním sedadle nákladního auta plného strážných, které projíždělo jejich vesnicí. Přes rameno měl přehozenou automatickou pušku a na hlavě uvázanou *kramu* — červený kostkovaný šátek Rudých Khmerů. Bylo mu dvanáct a udělali z něj jednoho z nich. Také si jí všiml, byla si tím jistá. Ale odvrátil tvář. Přemýšlela, jestli ho stejně jako některé jiné děti donutili vybrat lidi, jejichž tváře se mu nelíbily, a sledovat, jak jim přes hlavy přetahují igelitové pytle, aby se udusili.

Siréna zazněla, když už se téměř setmělo, a všichni se ploužili z pole zpátky do vesnice a do svých příbytků. Ženy v Serejině chatrči jedly rýži mlčky, pomalu, bez zájmu. Serej se podívala na Ný a cítila, jak se jí oči plní slzami. Měla na kostech víc masa než ostatní, méně boláků, vlasy se jí leskly a v očích jí hořela nenávist. Ve svých sedmnácti byla krásná — nebo spíš by bývala byla krásná. Mohla být tolika věcmi. Život jí toho měl tolik co nabídnout.

Ný si uvědomovala, že se na ni matka dívá, ale sklonila oči. Styděla se setkat s matčíným pohledem. Svíral ji stud a nenávist k mladému kádrovi, který si pro ni zanedlouho přijde.

Většina žen už spala, schoulená na tvrdé dřevěné podlaze, když Ný zaslechla, jak jeho kroky zavržaly na žebříku. Pak se objevil v otevřených dveřích a krátce na ni kývl. Tíše vstala a následovala ho dolů. Usmál se na ni. „Jak se dnes večer máš?“

„Dobře,“ odvětila.

Vzal ji za ruku a rychle ji vedl mezi kůly chatrčí za hranici vesnice, na místo do lesa, kam ji vodil vždycky.

„Svlékni se,“ řekl. Beze slova ho poslechla a on mezi tím vyklouzl ze svého černého pyžama. Aniž by čekala na jeho povel, ulehla. Tuhle rutinu už dobře znala. Nejprve ji vlhkými rty políbil a jazykem jí zkoumal ústa. Musela bojovat, aby se jí nezvedl žaludek. Rukama jí sklouzl k nadržům a začal ji štípat, mačkat. Ucítla, jak ji na břiše tlačí jeho erekce, zaťala zuby, když do ní vnikl, a zaryla mu nehty do zad, což vždycky považoval za vášně. Rychle bylo po všem; se zachrčením do ní vyvrcholil, pak zavzdychal a zadýchaně se na ni přitiskl celou svou vahou. Chvilí zůstal ležet, až jeho penis ochabl, a pak se stáhl, lehce ji políbil na rty a odhrnul jí dlouhé vlasy z očí. „Jsi hodná holka,“ řekl.

Rychle vstal a oblékl se. Zachvěla se, i když byla teplá noc, a přála si, aby to všechno ze sebe mohla smýt. Z těla i z mysli. Když se oblékla, podal jí malý plátěný sáček s jídlem, nějaké sušené maso a ovoce a porci rýže navíc. Ný si nikdy nebyla úplně jistá, jestli je to výplata, nebo pokání, protože poté, co se jeho vášně vyčerpala, vypadal vždycky rozpačitě. Beze slova vzala sáček a spěchala zpátky do chatky.

Serej ji slyšela přicházet, cítila teplo její blízkosti, když se vedle ní Ný sklonila a nasypala jí do misky

polovinu obsahu sáčku. Serej jako vždy předstírala, že spí. Nikdy si mezi sebou nic nedaly najevo. Ta hanba by byla nesnesitelná.

ŠESTÁ KAPITOLA

I

David podrážděně mlaskl. „Tak proč jsi mi to nevzala?“

„Byla jsem na půdč,“ zalhala.

„Nechal jsem to zvonit celou věčnost.“

„Ach, Davide, to je jedno! Chci, aby ses podíval na tohle.“ Obsah kufru ležel rozprostřený na stole v jídelně. Otevřela svatební album.

„Svatební fotografie,“ řekl bez nadšení. Byl unavený. Z noční směny přišel teprve v sedm ráno a ona mu zavolala v osm. Teď už měl dávno spát. Z jejího hlasu ale zaznívala naléhavost, a tak k ní zajel. Našel ji ve stavu, který mohl popsat jen jako téměř euforii. Někdy tak smrt na lidi působí. V jednu chvíli na dně, v další v sedmém nebi. Byl připraven hrát roli utěšitele, ale tohle nečekal. Zabodla prst do snímku nevěsty a ženicha.

„Podívej,“ řekla.

Poznal její matku. Velmi mladá, docela hezká, vůbec nevypadala jako ta uštvaná, uštěpačná žena, kterou znal. Pokrčil rameny. „Co chceš, abych řekl? Je to tvoje matka.“

„O moji matku nejde! Ten ženich!“ Stěží ovládala netrpkost.

Bez zájmu se na ženicha podíval. „Tak to je asi tvůj otec.“

„Nepoznáváš ho?“

David se skoro rozesmál. „Jak bych ho mohl poznat? Vždyť je už léta mrtvý. Podívej, Liso, nepřivedla jsi mě

sem jen proto, abych si prohlížel staré svatební fotografie, že ne?“

Lisa se nedala odbýt. „Podívej se ještě jednou, Davide, prosím!“ Povzdechl si a podíval se na tvář pozorněji. A ku podivu mu na ženichovi něco připadalo povědomého, když teď fotografii věnoval větší pozornost. Lisa si všimla jeho zamračeného výrazu. „Už jsi ho někdy viděl, že jo?“

Zdráhal se přiznat své pochybnosti. „To není možné.“

„Včera na hřbitově. Ten muž pod stromy. Ten s tou jizvou.“ Zoufale toužila po potvrzení, potřebovala vědět, že si to nevymýšlí. Znepokojeně se zamračil, když si vybavil tvář muže, kterého tam zahlédl stát v dešti. A jeho nepříjemný pocit se ještě prohloubil, když si vzpomněl, jak se ten muž na Lisu díval.

„Tenhle chlap nemá jizvu,“ pronesl.

„Proboha, Davide! Ta fotografie musí být dvacet let stará!“ Odmlčela se. „Je to on, vid’?“

„Chceš mi říct, že jsme viděli ducha?“

„Připadal ti jako duch?“ Jeho mlčení mluvilo za něj. „Je živý,“ řekla.

„To ale nedává smysl, Liso. Proč by ti matka říkala, že je mrtvý? A pokud to byl on, proč za tebou nepřišel a nepromluvil s tebou?“

Lisa frustrovaně zavrtěla hlavou. „Já nevím.“ Podobné otázky se jí honily hlavou celou noc — noc beze spánku, noc s tolika otázkami a tak málo odpověďmi. Unaveně se sesunula na židli. „Nejdřív jsem zavolala matčinu právníkovi. Domluvila jsem si s ním schůzku na dvanáctou. Půjdeš se mnou?“

David tušil, že ho čeká den beze spánku a dlouhá, únavná noc v redakci. Ale přikývl. Bude lepší to mít

všechno co nejdříve za sebou. „No, předpokládám, že pokud ti někdo může říct pravdu, tak on.“

Lisa zavřela oči a zaplavila ji vlna úlevy a únavy. S Davidem se alespoň nebude cítit tak sama, tak zranitelná.

„Liso...“ Něco v Davidově hlase ji přimělo prudce otevřít oči. Nečinně listoval svazkem starých novin. Jedny z nich pozvedl. „Viděla jsi tohle?“ Předtím ji vůbec nenapadlo se na noviny podívat. Byla tam skupinová fotografie čtyř mužů ve vojenských uniformách. A titulek: ROZSUDEK V PŘÍPADU ADENSKÉHO MASAKRU. Cítila, jak jí stoupá krev do tváří, když v jednom z mužů poznala svého otce.

II

Wisemanovi bylo přes šedesát a už se poohlížel po důchodu. Jeho život tvořil jeden dlouhý sled převodů, rozvodů a závětí. Opojně ambice studenta práv se dávno vypařily: advokátní komora, Old Bailey, triumfy a intriky trestního práva. Místo toho ho život dovedl do této malé, zapadlé kanceláře v bezvýznamné právnické firmě v jižním Londýně. Stal se v ní partnerem, ale to představovalo jen malou útěchu. Nic není v životě těžší než smířit se s vlastními omezeními.

Tohle však bylo něco docela jiného. Prohlížel si mladou dámu na druhé straně svého stolu, zavaleného převody, rozvody a závěťmi. Husté světlé vlasy měla ostříhané nakrátko, sčesané dozadu z výrazné tváře. Plné, smyslné rty, jemný rovný nos a jasné modré oči. Neměla žádný make-up a pod očima se jí rýsovaly hluboké stíny.

Předpokládal, že ji nevidí v nejlepší formě, protože právě pohřbila svou matku. Poznal ale, že je to pohledná dívka; štíhlá, s halenkou volně zastrčenou do džínů. Měla na sobě dlouhou tmavou, rozepnutou bundu a přes rameno koženou brašnu. Ruce si stiskla mezi stehny, jak seděla mírně předkloněná a pozorně naslouchala. Vůbec se nepodobala své matce — zahořklé, nedůtklivé ženě, kterou nikdy neměl rád.

Její přítel seděl na židli, ruce složené na prsou, a poslouchal s jakousi pochmurnou otažitostí. Wisemanovi se od první chvíle nelíbil, ale dívka trvala na tom, aby se jejich setkání účastnil.

„Určitě si uvědomujete, že přáním vaší matky bylo, abyste se to nikdy nedozvěděla,“ řekl.

„Myslím, že to už pochopila,“ odsekl mladík netrpělivě.

„Davide,“ napomenula ho Lisa.

Wiseman se na něj nesouhlasně podíval. „Nícméně,“ pokračoval, „když už jste si to zjistila sama, nevidím nic špatného na tom, když vám řeknu, co vím.“ Zamyšleně se poškrábal na bradě. „Také mě to zbavuje povinnosti snažit se vám utajit zdroj peněz, které vám matka odkázala.“

„Jaké peníze?“ zajímal se najednou David.

„Myslím, slečno Robinsonová, že bychom si o tom měli promluvit důvěrně.“

„Nemám před Davidem co skrývat,“ řekla Lisa prostě.

„Svět,“ opáčil Wiseman vyrovnaně, „je plný zlatokopů.“

David potlačil rozčilení. „Já nejsem žádný zlatokop, pane Wisemane.“

Wisemanovi se v očích se objevil náznak pobavení.

„Pak vás jistě nezklame, když zjistíte, že mladá dáma nezdědila žádné jmění.“ Otočil se zpět k Lise. „Ale je to značná částka.“

Lisa zavrtěla hlavou. „Tomu nerozumím. Moje matka žádné peníze neměla.“

Wiseman před sebou na stole sepal ruce.

„Když se vaše matka rozvedla s vaším otcem, došlo k finančnímu vyrovnání. Malá měsíční částka. Otevřela si účet, na který nechala peníze posílat. Platby přicházely nepřetržitě téměř šestnáct let. Posledních devět nebo deset let však docházelo k dalším, i když nepříliš častým platbám značných částek. Vaše matka se vždy odmítala peněz na tomto účtu dotknout. Řekla mi, že jednoho dne se k vám dostanou, ale vy se nikdy nedozvíte, odkud pocházejí.“ Odmlčel se a pečlivě volil slova. „Zřejmě měla pocit, že ty peníze jsou nějak... špinavé. A že tím, že si je odepřela, je pro vás nějakým způsobem očistila.“

Lisiny myšlenky byly zmatené a nejisté, jako by se to všechno dělo nebo mělo dít někomu jinému. Vyrůstala v kokonu nevědomosti a teď, když se z jeho ochranného krunýře vymanila, zjišťovala, že není tím, za koho se považovala.

„Udělala jednu výjimku,“ pokračoval Wiseman. „Asi před čtyřmi lety. Vybrala z účtu dost peněz na splacení hypotéky na dům. Ten samozřejmě přenechala vám.“

„Tak jaký je zůstatek?“ ptal se David.

Wiseman si povzdechl; zdráhal se tuto informaci sdělit v přítomnosti tohoto mladého muže. „Přesné číslo nemám, ale pohybuje se někde kolem sto osmdesáti pěti tisíc liber. S domem a různými dalšími drobnostmi

by mladá dáma měla dostat jmění v hodnotě přes čtyři sta tisíc.“

David tiše hvízdal. Lisa seděla nehybně, prostoupena smutkem. Nebylo to správné ani spravedlivé. Ničím si to nezasloužila. Nechtěla ty peníze ani žádnou jejich část. Chtěla zpátky svou matku spolu se ztracenou vírou, že její otec je mrtvý. Chtěla zalézt zpátky do své ulity a schovat se. Ale ta teď byla rozbitá a nebylo cesty zpět. Wiseman si nenápadně odkašlal. „Slečno Robinsonová...?“

Podívala se na něj. „Promiňte?“

„Vím, že to pro vás musel být trochu šok...“

Prerušila ho. „A co můj otec?“

„Obávám se, že o něm vím jen velmi málo. Četla jste novinové zprávy. Víte, že po vojenském soudu strávil pět let ve vojenském vězení. Víte tolik, co já.“

„Ale jak během těch let, co byl ve vězení, platil?“

Wiseman roztáhl ruce v gestu, které jí mělo sdělit, že s tímhle jí nepomůže.

„Chci ho najít,“ prohlásila.

David se na ni šokovaně podíval. „Proč?“

„Protože je to můj otec.“

„Po tom všem to může být těžké,“ namítl Wiseman.

Lisa se na něj vzdorovitě podívala. „Jste právník. Najděte ho. Já si to můžu dovolit.“

Wiseman si povzdechl. „Předpokládám, že zkusit to můžu.“

David zavrtěl hlavou. „Liso, tohle je směšné.“

Wiseman předešel hádce. „Je tu ještě jedna věc, kterou byste měla vědět.“ Lisa na něj pohlédla a přemýšlela, co by to ještě mohlo být. „Po rozvodu se vaše matka vrá-

tila k používání svého dívčího jména. Styděla se a cítila se ponížena tím, co udělal váš otec, a chtěla vás chránit. Ale přísně vzato jste stále Lisa Elliotová. Tak stojí vaše jméno v rodném listě. Nikdy nebylo právně změněno.“

Venku na ulici vrhlo vodnaté zimní slunce bledé stíny. „Ty ses zbláznila,“ řekl David a snažil se s ní udržet krok. Už si ale všiml její odhodlaně zaťaté čelisti a věděl, že nemá smysl se s ní hádat. Na osmnáctiletou mladou ženu dokázala být frustrujícím způsobem nevyzrálá, téměř dětinská, s dětskou slepotou vůči racionalitě. Věděl, že jde o důsledek obsedantně chráněné výchovy. Její matka byla podivná žena zamčená ve vlastním světě, ve světě ochranné temnoty, v němž nutila žít i svou dceru. Přemýšlel, proč odemkla dveře právě jemu. Možná věděla, že si Lisu nemůže udržet navždy. Možná v něm viděla svého nástupce. Lisa kráčela dál, sotva ho vnímala. Chtěla jen jít a jít, utíkat, kdyby mohla. Pronesl: „Chci říct, že spolu s ostatními chladnokrevně zabil celou řadu nevinných civilistů.“

„To nevíme.“

„Shledali ho vinným, ne? Zavřeli ho do vězení. Co víc potřebuješ vědět?“

„Chci vědět proč.“

„Musí být nějaké proč?“

„Samozřejmě že musí.“

„Jako jen proto, že je to tvůj otec?“

Zničehonic se zastavila, otočila se k němu čelem a v očích se jí zaleskly slzy frustrace. „Ano,“ odsekla vzdorovitě. „Jen proto, že je to můj otec!“ Otočila se, vběhla mezi nakupující a z očí jí tekly slzy.